Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN K64 TTƯD - Thầy Hà Phi

Học Kỳ 1 (2021-2022) Bài Tập Giải Tích Số. No 2a Giải hệ pt tuyến tính Ax=b Ngày 13 tháng 10 năm 2021

Tìm hiểu toolbox linalg trong Python https://docs.scipy.org/doc/numpy-1.15.1/reference/routines.linalg.html.

Câu 1 a) Với tham số t, sử dụng toolbox linalg hãy đi tìm chuẩn 1, 2, ∞ của ma trân $A = \begin{bmatrix} 1 & -t \\ 2t & 1+t^2 \end{bmatrix}$ với t = 10, 100, 200, ..., 1000. Tìm số điều kiện của các ma trận A đó.

b) Tìm chuẩn va số điều kiện của A trong trường hợp tổng quát (t bất kỳ) bằng việc tính toán lý thuyết.

Câu 2 Ma trận Hermit được định nghĩa bởi $H_n = \left[\frac{1}{i+j+1}\right]_{i,j=0}^n$. Hãy đi tìm số điều kiện của H_5 , H_{12} theo các chuẩn 1, 2, ∞ .

Câu 3 a) Lý thuyết: Sử dụng phương pháp khử Gauss trong lý thuyết để tìm phân tích LU và giải hệ phương trình sau

$$2x_1 + 4x_2 + 3x_3 = 3,$$

$$3x_1 + x_2 - 2x_3 = 3,$$

$$4x_1 + 11x_2 + 7x_3 = 4.$$

b) Thực hành: Viết hàm trong Python để tìm phân tích A = LU và giải hệ phương trình Ax = b ở trên. So sánh kết quả của các em với cách giải sử dụng toolbox linalg trong Python.

Câu 4 a) Lý thuyết: Sử dụng phương pháp khử Gauss kết hợp với Pivoting trong lý thuyết để tìm phân tích PLU và giải hệ phương trình sau

$$3x_1 + 17x_2 + 10x_3 = 30,$$

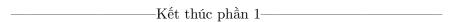
$$2x_1 + 4x_2 - 2x_3 = 4,$$

$$6x_1 + 18x_2 - 12x_3 = 12.$$

b) **Thực hành:** Viết hàm trong Python để tìm phân tích PLU của ma trận A và giải hệ phương trình Ax = b ở trên. So sánh kết quả của các em với cách giải sử dụng toolbox linalg trong Python.

Câu 5 a) Tìm hiểu các ma trận Pascal, Leslie và Van der Monde trong module scipy.linalg, ứng với các ma trận cỡ 3×3 hoặc 4×4 .

- b) Trong các ma trận cùng cỡ 3×3 hoặc 4×4 ở trên, ma trận nào có số điều kiện lớn nhất (vì sao)? Chú ý kết quả phụ thuộc vào cách chọn ma trận của các em (ngẫu nhiên).
- c) Tìm các phân tích LU và PLU của chúng bằng tính toán lý thuyết.

Câu 6 Tìm các phân tích PLU của các ma trận A dưới đây và giải hệ phương trình vi phân tương ứng, với b là random vector, làm tròn 4 chữ số thập phân khi tính toán bằng tay.

$$ii) \ A = \begin{bmatrix} 4 & 5 & -2 \\ 2 & -5 & 2 \\ 6 & 2 & 4 \end{bmatrix} \qquad ii) \ A = \begin{bmatrix} 2 & 4 & 8 \\ 10 & 12 & 0 \\ 0 & 2 & 8 \end{bmatrix},$$

$$iii) \ A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ 2 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 2 & 0 \end{bmatrix} \qquad iv) \ A = \begin{bmatrix} 2 & 2 & 0 & 0 \\ 2 & 2 & 1 & 0 \\ 1 & 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

Câu 7 Trong trường hợp ma trận A là đối xứng, xác định dương thì phương pháp Cholesky thường được sử dụng. Hãy đọc phương pháp này trang 116-120 (Giáo trình DHBK) hoặc Section 2.4 (Giáo trình Kiusalass) và tìm hiểu hàm numpy.linalg.cholesky trong Python. Áp dụng để giải hệ phương trình sau đối với vế phải b lần lượt bằng $[2\ 3\ 0]^T$ và $[2\ 5\ -2]^T$.

$$4x_1 - 2x_2 + 4x_3 = b_1,$$

$$-2x_1 + 5x_2 - 4x_3 = b_2,$$

$$4x_1 - 4x_2 + 6x_3 = b_3.$$

Câu 8 Cho hệ phương trình sau, trong đó Δb là các sai số tuyệt đối do quá trình đo đạc, còn Δx là sai số tuyệt đối của nghiệm.

$$\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 100 & 1 \end{bmatrix} (x + \Delta x) = b + \Delta b.$$

- a) Tính số điều kiện của ma trận A theo chuẩn ∞ .
- b) Xét theo chuẩn nói trên, nếu sai số tương đối cho phép của nghiệm x là 1%, thì sai số tương đối tối đa của vế phải là bao nhiêu %?

Câu 9 Bạn Hải Anh sau khi học lớp thầy Phi đưa ra kết luận "Nếu số điều kiện của 1 ma trận vuông A là xấu (tức là rất lớn), thì định thức của ma trận A phải rất gần 0 (tức là có giá trị tuyệt đối rất nhỏ)." Hãy khẳng định hoặc phủ định khẳng định trên của Hải Anh, xét trong 3 trường hợp chuẩn $1, \infty$ và 2.

Hint: For the 2-norm, one can use SVD, noticing that the 2-norm is preserved under orthogonal transformations.

